

ԻՐԱՎՈՒՆԿ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՓԱՂԱՓԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ԶՈՐԵՓՇԱԲԻ ԵՒ ՇԱԼԱԲ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ներկայ 1897 տարեշրջանի

Պոչկարիոյ համար տարեկան 10ֆր

1/2 " 5 "

Արտատպանի համար " 12 "

1/2 " 6 "

Կանխիկ վճարելի

Նամակ դրամ եռայն խլիկ հետեւեալ հասցեով

ԽՄԲԱՏՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՈՒՆԱՅԻՆ ԼՐԱԳՐՈՅ ՎԱՐՈՒՆԱ (ՊՈՒԼԿԱՐԻՍ)

Редакция на вѣстникъ

„Иравункъ“

ВАРНА (България).

Rédaction du journal

„Iravounk“

VARNA (Bulgarie)

Խմբագրութեան ուղղեալ գրութիւնք եւ չեն ընդունիր եւ յարմար դատուածներն միայն կը հրատարակուին անբողոքի կամ մատարման:

Շաբաթացանց տողը 20 սանթիմ. երեքէն աւելի անգամներու համար 20 աւ 100 զեղ կը լինի:

ՅԱՌԱՋԻԿԱՆ

—X—

Զորեքշաբթի օրուան անձրեւ. ւախառն ցուրտ հովը մոռցուած սարսուռներ տուաւ վառնայի բլրանակներուն, մանաւանդ հէք գաղթականներուն մարմինն: Այն քամին, իր սուլմանը մէջ, կըսէր կամացուկ մը թէ ձմեռը, աղքատին ամենէն ահաւոր քստմեղի այս թշնամին՝ մօտ է երեւնալու: Ու միայն այս ձմեռ բառին հընչինը աչքի առջեւ կը բերէ կը պարզէ մութ հորիզոն մը, տըլտըլ պատկերներով խնդրուած, սարսուռազգեցիկ տեսարաններով:

Թէ ինչ պիտի ըլլայ Պուլկարիա ապաստանող գաղթականին վիճակը յառաջիկայ ձմեռ: Աղքատութիւնը՝ որ նոյնը կը մնայ միշտ, զգալի չըլլար ամբար տաք օրերուն. ամէն մարդ ճար ճարակ կընէ ու է գործով հացի մը դըրամ շահելու այս եղանակին մէջ. բայց ձմեռը գործերը յիսուն առ հարիւր համեմատութեամբ կը պակսին, և ընդհակառակը պէտքերուն թիւը նոյն համեմատութեամբ կը բազմապատկի: Աւելին կայ. անցեալ ձմեռը բազմաթիւ օրեր շաքարաւոր, մեղմ եղաւ ըսին. հաւանական է որ՝ աղէտալի հակազդեցութեամբ մը՝ յառաջիկայ ձմեռը բուռն ըլլայ: Իրաւ է որ գաղթականութիւնը այնքան ստուար չէ որքան անցեալ տարի. շատեր, ճարաստ, խելացիներն իրենց ապաստանած ապահով հողն ու դարձան թուրքիոյ գէհներ. կոտորածի ահաբեկումը ժամանակին հետ մեղմացած էր. վերջապէս Պուլկար, ծանօթ միջապայը, հոծ կեդրոն, իր ամենէն անպատշաճ դրութեան ատենն իսկ նուազ հաւանականութիւն կրնժայէ մարդու մը համար անօթութենէ և ցուրտէ մեռնելու: Ճշմարիտ է որ միջավայրի այս առաւելութիւնը կը հակակշռուի թուրքին սուրբ ու քիւրտին բնորոշ, որք կրնան յանկարծ երեւան գալ և փճացնել թշուառութենէ խուսափող կեանքեր:

Բայց Պուլկար կամ թուրքիոյ արիւնոտ հողը դառնալու խնդիրը մէկդի թողունք. իրողութիւնը սա է թէ Պուլկարիոյ մէջ դեռ կը մնայ մեծագոյն մասը այն գաղթականներուն որոնք անցեալ տարի հոս ապաստանած էին, և թէ անոնց մեծագոյն մասը չքաւորութեան մատնուած է, կամ պիտի մատնուի առաջիկայ խնդրաշունչ եղանակին:

Անցեալ ձմեռ թշուառութենէ ազատ մնալու կարգ մը պատճառներ կային. նախ ամեն մարդ, Պուլկար նոր եկած, քիչ շատ դրամ ունէր քովը, որ շատոնց ապահով լինեցաւ է. յետոյ՝ օտար բարեգործութիւնը լայնօրէն և առատօրէն հասաւ, հոգալով հաց և ապրուստ, ու ամենէն ետքը, ինչպէս ըսինք, եղանակը զթոտ գտնուեցաւ իր առջեւ պարզուած խեղճութեան:

Առաջիկայ ձմեռն համար այս պարագաներէն գուցէ ոչ մէկը իր ներկայութեամբ սփոփէ աղքատին տառապանքը: Թերեւս կառավարութեան կողմէ անցեալ տարի ընծայուած բացառիկ դիւրութիւններն ալ գանց առնուին այժմ: Դեռ անցեալ օր, փողոցի հայ չըջուն վաճառիկները թաղ. խորհրդարանի դիմած էին աշակցութիւն և միջնորդութիւն խնդրելով թաղապետութեան մօտ, որ վերջնապէս արգիլած էր իրենց առեւտրական պտոյտը վառնայի փողոցներուն մէջ: Առտու ընէ մինչև իրիկուն փողոցէ փողոց պտուղ, իրենց ոտքին միսը ուտող այս խեղճ փերեզակները բաւական թիւ մը կը կազմեն և իրենց երեսէն 50-60 ընտանիք գէշ աղէկ կապրին: Կը խնդրէին որ գոնէ մինչև առաջիկայ ձմեռուան համար արտօնութիւն տրուի իրենց, անկից ետքը Աստուած ողորմած էր. խնդիրը՝ սա հեռուն տեսնուած վտանգն անցընելն էր: Չենք գիտեր թէ թաղ. խորհուրդը հարկ եղած դիմումը ըրա՞ւ և այս արհեստաւորները աղատե՞ց անկ վիճակէ մը, որ կապառնար անօթութեան մատնել բազմաթիւ ընտանիքներ:

Ա՛լ բնաւ հաւանական չէ որ աս կէց ետքը մնացած գաղթականութեան թիւը պակսի, որովհետեւ Պուլկար արդի վիճակը ամենեւին քաջալերելի չէ և թուրք կառավարութիւնն ալ չարտօնէր անցագիր տալ անոնց որ չունին: Ուստի հիմակուց կարելի է որոշ գաղափար մը կազմել Պուլկարիոյ, և մասնաւորապէս վառնայի մէջ գտնուող գաղթականներուն թիւին ու վիճակի մասին: Եթէ կեցած կամ գալիք թշուառութեան համար միջոցներ ձեռք պիտի առնուին, այժմէն իսկ նախապատրաստական ձեւակերպութիւնները կատարուելու են: Վերջապէս բնաւ հաւատարմ չերեւնար որ բոլորովին լքման ու անտարբերութեան դատապարտուի ստոյգ ու անխուսափելի թշուառութիւն մը, որ մօտալուտ է: Աղէտ մը նուազ փաստերը կըլլայ, երբ անոր պատահումէն առաջ սաստկութիւնը մեղմացուի հարկ եղած միջոցներով:

Բացի հիւանդանոցէն ուր կազմ և պատրաստ չքաւորութիւն մը կայ, վառնայի զանազան թաղերուն մէջ կան անանկ ընտանիքներ որոնք հիմակ իսկ աւուր հացի կարօտ են. ձմեռը ինչ պիտի ըլլան. սովամահ պիտի կորսուին՝ եթէ նախախնամական, մարդասիրական օգնութիւն մը չհասնի պատեհ ժամուն:

Այսօրինակ աղետաբեր պատահականութիւններուն առաջը գոնէ մասամբ տոնելու համար, չի՞ կըրնար ըլլալ որ տեղւոյս Աղքատական միջնաւոր ուժ մը տրուի և միանգամայն անոր յանձնուի յառաջիկայ ձմեռն երեւան գալիք թշուառութիւններուն սփոփման գործը:

Ե.

Փ. ՊՈՒԼԿԱՐԻՍ ԱԶԳ. ՎԱՐՈՒՆԱՅԻՆ

—X—

Նախորդ թիւով հրատարակեցինք Փ. Պուլկարի Պատ. Հոգաբարձութեան մէկ նամակը՝ որ կըսէր թէ տեղին ազգ. վարժարանները գոհացուցիչ վիճակի մէջ են, թէ հակառակ մեր կարծիքին՝ ուսման

ծրագիրը բարեփոխուելու պէտք չունի առ այժմ: Չայս հաստատելու համար Հոգաբարձութիւնը կը ջանայ իբր բանաւոր և նպատակայարմար ցոյց տալ ծրագրին երկու կէտերը, զորս մենք իբր բարեփոխելի ներկայացուցած էինք:

Նախ անկեղծօրէն խոստովանենք մեր մէկ սխալը. մենք կարծած էինք թէ կրօնի ուսումը վերջին կարգերուն մէջ կընդհատուի և թէ «հոգւոյ անմահութիւնը» վերջին տարիին մէջ կաւանդուի իբր առանձին ուսում լոկ գիտական հիմերու վրայ. հիմա կը տեսնենք որ կրօնի ուսումը վարժարանին ամենէն ստորին կարգէն մինչև բարձրագոյնը կը շարունակուի, որուն կաւանդուի հոգւոյ անմահութիւնը իբր կրօնագիտութեան մէկ մասը:

Սակայն մեր այս թիւերի մացուած էն կը հետեւի թէ ծրագիրը բարեփոխելի չէ, ինչպէս կը պընդէ պատ. Հոգաբարձութիւնը: Տեսնենք:

Մեզ կերեւայ որ կրօնագիտութեան միայն երկու մասերը, հոգւոյ անմահութիւնը և յաւիտենական կեանքը, վերջին տարիին մէջ աւանդելը կենթադրէ անոնց վրայ աւելի ծանրանալու, անոնց աւելի ընդարձակ բացատրութիւն. ներ նուիրելու դիտում մը. զի հակառակ պարագային մէջ այդ երկու հաւատալիքները կրօնի միւս գիտելիքներուն հետ կընաւ յին ուսուցուիլ աւելի ստորին կարգերու և հարկ չկար բնաւ երկու գիտելիքներ միայն անջատել ու վերապահել բարձրագոյն կարգին:

Արդ մեր կարծիքով պէտք չէ այնքան վերացական խնդիրներու մէջ, զորս նախակրթարանի մը հայ մանուկը պարզապէս իբր իր կրօնին հաւատալիքը ուսանելու է համառօտիւ, երկար բացատրութիւններով զբաղեցնել մանկական միտքեր, որ զարգացման տեսակէտով բնաւ չեն կրնար օգտուիլ անոնցմէ:

Գանք ազգային պատմութեան խնդրին:

Մենք ըսած էինք թէ ազգ-
պատմութիւնը մինչեւ Գ. կարգը
կաւանդուի և այնուհետեւ կը
դադրի և թէ հետեւաբար տղան
մինչեւ իր 12 տարեկան հասակը
միայն կը սորվի այդ այնքան է-
ական ուսումը, որ իբր տղուն
մէջ ազգ. ոգին զարգացնող ու-
սումը ըստ մեզ՝ պարտի շարունա-
կուիլ ազգ. նախակրթարանի մը
մինչեւ բարձրագոյն կարգը:

Պատուարժան Հոգաբարձու-
թիւնը մեր այս դիտողութեան
դէմ կառարկէ թէ ազգ. պատմու-
թիւնը կաւանդուի երեք տարի
նախակրթարանին և մէկ տարի
մանկապարտէզին մէջ և թէ չորս
տարին շատ է ու քիչ չէ այս
ուսման համար, մանաւանդ երբ
նկատի առնենք որ տղան վերջին
տարիին մէջ Հայաստանի աշխար-
հագրութիւնը սորվելով, պիտի
յիշէ պատմութեան նշանաւոր
դէպքերն ու դէմքերը և այսպէս
երկրորդած պիտի ըլլայ ազգ.
պատմութիւնը:

Ներուի մեզ ըսել թէ այս ա-
ռարկութիւնները հիմնական չեն:
Խնդիրը տարիներու թիւին վրայ
չէ, այլ ամէն բանէ առաջ տղուն
տարիքին, իր հասկնալու, ըմբռ-
նելու կարողութեան վրայ: 3-4
տարին կը բաւէ անշուշտ ազգ.
պատմութեան ուսուցման, սա-
կայն այդ ժամանակամիջոցը 9-12
տարեկան տղային համար նոյն
նշանակութիւնը չունի, զոր ունի
12-15 տարեկանին համար: Եւ
ինչ կը նշանակէ նախակրթարա-
նի մը մէջ կրօնը առաջին տարի-
էն մինչեւ վեցերորդ, իսկ ազգ.
պատմութիւնը միայն մինչեւ եր-
րորդ տարին սորվեցնել: Ինչո՞ւ
համար 3-4 տարին բաւական
ըլլայ ազգ. պատմութեան, երբ
6-7 տարի հարկաւոր կը նկա-
տուի կրօնագիտութեան համար:
Այս անհասկնալի կերելի մեզ,
եթէ չուզենք շարժառիթը փոխ-
ուել զուտ կրօնական ոգիի մը մէջ
որ կանտեսէ մանուկներու աշ-
խարհային—ազգային դաստիա-
րակութեան պահանջները:

Հայաստանի աշխարհագրու-
թեան ուսումն ալ՝ իբրեւ յուշա-
րար տարիներ առաջ աւանդուած
պատմական դէպքերու՝ բնաւ կա-
րելորութիւն չունի, երբ նոյն
իսկ պատմութիւնը չէ ուսուց-
ուած այնքան հիմնական կերպով
որքան փափաքելի է:

Կրննորենք Պատ. Հոգաբար-
ձութեան հետ թէ կարող ման-
կավարժը ազգ. պատմութեան
տարբեր միջոցներ ալ ունի տղուն
մէջ ազգ. ոգին զարգացնելու:
սակայն միւս կողմէ բնական չէ
ամենէն յարմար միջոցը, պատ-
մութեան ուսումը, մէկ կողմ նե-
տի և երկրորդական միջոցներով
լանալ այդ նպատակին հասնելու:

Փ. Պօլսոյ ազգ. վարժարաննե-
րու Հոգաբարձութեան և մեր մի-
ջեւ կեցած կարծիքի այս անհա-
մաձայնութիւնը, որու մասին ար-
դար վճիռ մը տալ լրջամիտ ըն-
թերցողին և մասնաւորապէս ման-
կավարժներու կը մնայ այլ եւս,
չարդիւր մեզ ուրախ ըլլալու որ
ըստ վկայութեան պատ. Հոգա-
բարձութեան՝ դասերու աւանդ-
ման եղանակը կը համապատաս-
խանէ մանկավարժական արդի
պահանջներուն: Մեր առած տե-
ղեկութիւններ ասոր հակառակը
կը հաստատեն, եթէ սխալ են
այդ տեղեկութիւններ, եթէ ի-
րօք աշակերտները կուսանին ի-
րենց ըմբռնելու կարողութեան
պատշաճ կերպով և գիւրդուող
մէթոտներով, ոչինչ աւելի հա-
ճոյք կը պատճառէ մեզ, զի մեր
միակ դիտումը, միակ փափագը
Փ. Պօլսոյ վարժարանները բար-
ւոք վիճակի մէջ տեսնել է:

ԱՆԳՂԻՄ ԹԷ ՌՈՒՍԻԱ

Ա.

Մեր գրութեան իբր պատաս-
խան և փաստ «Ռուսաստանի թէ
Անգլիայէն» խորագրին տակ յա-
ջորդաբար ձեր գրած յօդուած-

ները կարդացի:

Համաձայն եմ ձեզ հետ թէ
Լորտ Սօլզպէրին գիտէր արդի քա-
ղաքական վիճակը. բայց քաղա-
քականութիւնը միշտ մ'իւնոյն ե-
ղանակով չընթանար, ո'ւ է տէ-
րութիւն կամ դէպք կրնայ ներ-
կայ քաղաքականութիւնը շատ ան-
գամ փոխել, այնպէս որ այս օր-
ուան քաղաքականութեան վաղն ալ
նոյնը մնալուն ոչ ոք հաստատա-
պէս կրնայ վկայիլ: Հայկական
խնդրին առթիւ Անգլիացիք ուզե-
ցին նպաստաւոր փոփոխութիւն
ձեռք ձգել, բայց չի յաջողեցան:
ուստի Լորտ Սօլզպէրին իր բոլոր
ճարտարութեամբը տէրութեանց
միջեւ սկսած համաձայնութիւնը
կատարելագործելու ջանաց, ինչ
որ ցնահատուեցաւ բոլոր անգլիա-
ցիներէն:

Տէրութիւնները այս ինչ խնդ-
րին համար կրնան իրարու հակա-
ռակիլ և ուրիշ խնդրի մը մէջ ալ
կրնան իրարու հետ համաձայնիլ:
այս մասին պէտք չէ յիշել օրի-
նակներ որ բազմաթիւ են. հետե-
ւաբար, տէրութիւնները զանա-
զան հաշիւներով անհամաձայնու-
թիւն կրնային ունենալ Անգլիոյ
դէմ և սակայն այսօր համայն
քրիստոնեայ աշխարհի խիղճը և
սիրտը վրդովող խնդրի մը նկատ-
մամբ եւս կրնային միանալ իրեն
հետ, ինչպէս եւրոպեան բովան-
դակ քրիստոնեայ ժողովուրդն ա-
ռանց ո'ւ է խտրի, իր կուսակ-
ցութիւնով, միջով, միահոգի բու-
ղոք բարձաւ ու համակրեցաւ հայ
ազգին, հանդէպ գործուած բար-
բարոսական արիւնհեղութիւննե-
րու: Այս տիեզերական շարժման
ատեն, Անգլիա յուսաց տէրու-
թիւններուն միջեւ համաձայնու-
թիւն մը առաջ բերել՝ վերջնապէս
կարգադրելու հայկական խնդիրը
և վերջ մը տալու ազէտալի դէպ-
քերուն:

Անգլիոյ արտաքին գործոց նա-
խարար Մ. Գէյմպըրին եւս
կանխապէս իր մէկ պաշտօնական
ճառին մէջ յիշեց թէ «Անգ-
լիացիք միայնակ ալ պիտի կրնան

լուծել հայկական խնդիրը», այ-
սինքն եթէ միւս տէրութիւնները,
մանաւանդ Ռուսիան բոլորովին
չէզոք կենային, ինչպէս կեցան
15 տարի առաջ երբ Անգլիա բռնի
Եգիպտոս մտաւ: Անգլիա իր ա-
ռաջարկներուն մէջ անակնկալ ընդ-
դիմութիւն տեսաւ մանաւանդ
Ռուսիոյ կողմէ: Թուրքիոյ դէմ
սպառնալու մտօք մինչեւ անգամ
Սէլանիկը, իզմիրը և Պէրուլը
պաշարելու մասին Անգլիոյ փոքր
առաջարկն ալ չընդունուեցաւ:
Գաւառներու մէջ եղած ահռելի
շարժերու պահուն նոյնպէս Անգ-
լիա կարող չեղաւ զրահաւորներու
կարեւոր մաս մը Պօլիս մտցնելու
առաջարկն ընդունել տալ:

Դիտուած է որ իր Անգլիա
սպառնայ թուրքին, սա կը միա-
նայ Ռուսիոյ հետ. երբ Ռուսիա
սպառնայ թուրքին, այս վերջինը
կը միանայ Անգլիոյ հետ: Եթէ
այս փոխ մեծ տէրութիւններէն
մէկը քիչ մը զիջում ըրած ըլլար,
Հայերն ալ շահած պիտի ըլլային
իրենց դատը:

Ազատականները պատրաստ էին
պատերազմ հրատարակել ընդդէմ
թուրքիոյ. այս մասին խորհրդա-
րանին մէջ սաստիկ վէճ ու պայ-
քարներ տեղի չունեցան. երբ
պահանջողականները կառավարու-
թեան գլուխ անցան՝ շատ ծանր
գտան կացութիւնը. Ռուսիոյ հա-
կաւորողը Լորտ Սօլզպէրին, որ
քաջ տեղեկ էր արդի քաղաքա-
կանութեան վիճակին, ստիպուե-
ցաւ հետեւիլ պահանջողական դը-
րութեան, ապառնել համար Անգ-
լիան նիւթական մեծ կորուստէ,
փաստաբանելով որ Հայաստանի
բարեկարգութեան գործը եթէ մի-
այն Անգլիա ստանձնէր, եւրոպա-
կան պատերազմ մը անխուսափելի
կը դառնար, որուն հետեւանքը
շատ ծանր և սոսկալի կրնար ըլ-
լալ ամբողջ աշխարհի:

Ստանի շարժերուն ատենը,
երբ տէրութիւններ համաձայնե-
ցան մեր խնդիրը կարգադրել,
բայց վերջին վճարական ժամուն
բաժնուեցան իրարմէ: Անգլիա ա-

ՐՈՆՈՒԹԵԱՆ ԶՈՅՆԵՐ

(ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱՔՍՈՐԵԱԼԻ ՅԵՒԱՏԱԿԱՐԱՆԻՑ)

Գ.

(Շար. նախորդ քիւհն)

—Վնաս չունի, դու տունը ցոյց
տուր, ինքք մի գայ եւ ոչ ոքին էլ
մի յայտնեւ որ ես հրէայից գրամ եմ
վերցրել գրաւով:

—Ձեր վիճակը փոքր ինչ դիւրացնե-
լու համար՝ պատրաստ եմ ձեր խնդիրը
կատարել:

Մի 15 րոպէից յետոյ ես բաց արի
կազմարար հրէայի տան դուռը:

Բարեւելուց յետոյ՝ իսկոյն պարզեցի
նրան իմ վիճակը եւ գրամ խնդրեցի:

Հրէան մերժեց:
Ես դիմեցի նրա երիտասարդ, գե-
ղեցիկ եւ բաւական սեւ ու բարձ ար-
տայայտութեամբ աչերով կնոջը, որը
ուշադրութեամբ լսում էր ինձ՝ երբ ես
խօսում էի իր ամուսնու հետ:

Պարզ էր որ տիկինը յուզվեց. չէ՞
որ կանայք աւելի զգայուն են դէպի
խիղճերն ու թշուառները: Համակրելի
հրէհու աչքերը մինչեւ անգամ խոնա-
ւացան եւ պղտորվեցին:

Տիկինը սկսեց խօսիլ ամուսնու հետ
մայրենի լեզուով: Առաջ երեւում էր որ
հրէան չէր համաձայնվում, սակայն
այս անգամ էլ կինը յաղթող հանդիսա-
ցաւ ինչպէս եւ միշտ. վերջապէս նա
իր ճաճանչափայլ աչքերը ուղղեց ինձ
եւ ասեց. «Նստեցէ՛ք պարոն, մի քանի
րոպէից կը բերիմ հինգ րուբլին...»

Նա մտաւ իր ննջարանը եւ ձիւղ մի
քանի վայրկեանից բերեց իմ ցանկալի
գումարը: Ես գրեթէ նրա ձեռքից յա-

փըշտակեցի հրապուրիչ թղթագրամը,
պարզիսիւս հանցի եւ ուզում էի հենց
այդպէս դուրս վազել:

Երբ բարի տիկինը ասեց.

—Սպասեցէ՛ք, պարոն, այդպէս կը
մրսէք. ձեզ մի հին ձմեռվայ վերար-
կու տանք հագէք: Հիացած՝ տիկնոջ
բարութեան վրա, ես հագա բերած
վերարկուն, ուրախ ուրախ դուրս
վազեցի, նախ թաղիքէ կրկնակօշիկ-
ներ գնեցի, ապա գնացի մօրեղբորս
հիւանդանոցի:

Վերջապէս վերադարձայ տուն, այն-
տեղ ինձ սպասում էր եռացող սամա-
վարը եւ բոցավառ ու հրապուրիչ վա-
ռարանը: Ես թէյի միջոցին սկսեցի
ծխել եւ ծխի սպիտակ պտուտակնե-
րին նայելով երազել աւելի լաւ օրերի
մասին... եւ օրհնել հրէհուն...

Հեռագրածս օրին անցել էր մի շա-
բաթ՝ դեռ ոչ հեռագրիս պատասխանը
կար եւ ոչ էլ մի լուր Տիֆլիսից ու-

ղարկածս գրամի մասին: Հոգեկան
դրութիւնս սարսափելի էր, սեւ յուս-
սահատութիւնը սկսում էր տիրապե-
տել իմ հոգին ու սիրտը...

Յանկարծ մի գեղեցիկ օր եթէ Ալէք-
սէյն էլ չուզենար ինձ պահել, ինչ
կը լինէր իմ վիճակը, ո՞ւմ դիմել,
խնդրել որ կրկին բանտո՞ւմ պահեն,
բայց չէ՞ որ բանտը յանցաւորների հա-
մար է, ոչ թէ աղքատների... Գործ
գտնել, բայց Ռուսը անծանօթ աք-
սորականին գործ չէ տալիս... չէ՞ որ ա-
մեն մի աքսորեալ նրա աչքում ան-
աստուած, անխիղճ եւ Չարին թշնամի
է: Չէ՞ որ նրա այդ համոզումը հապ-
տառում է Ռուս ջերմասէր հոգեւո-
րականը եւ հաւատարիմ ու քծնող
պաշտօնեան... Ահա այս մտայլ խոր-
հրդածութիւնների մէջ ընկղմված ես
ծխում էի իմ վերջին գլանակը եւ վրջ-
տերս խառնում նրա բաց կապոյտ
ծխի հետ... ճշմարիտ ինձ անգոր էի

աւանձին կրնար դիւրութեամբ ա-
մէն տեսակ դիւանագիտական խիստ
միջոցներ ի գործ դնել, բայց ա-
ռանց միւս տէրութեանց համա-
ձայնութեան չէր կրնար գործնա-
կանապէս սպառնալ թուրքիոյ
հոսի ուրեմն տէրութիւնները Անգ-
լիոյ սա առաջարկը միայն ընդու-
նեցին որ եթէ Սուլթանը մէկ քա-
նի զրահաւորներու Պօլիս մուտքը
արգիլէ՝ մեծ տէրութեանց միաց-
եալ նաւատորմը Տարտանքը ուրմ-
բակոծելով Պօլիս յառաջանայ,
սակայն Սուլթանը անմիջապէս
խոնարհեցաւ:

Եթէ Անգլիա անտարբեր կենար
մեր արդար գաւառին առջեւ և մինչ
կրկին ունենայինք այս դժբախ-
տութիւնները, այն տառն առա-
ւել վայրոյթ և նողկանք չի պիտի
զգայինք անոր դէմ, և մանաւանդ
մինչ մեր յատուկ պատուիրակու-
թիւններով չստիպեցինք վայն ր-
պէս զի ըսէ և ընէ ինչ որ պէտք
է, միթէ ինքզինք խայտառակի-
լու համար յօրինեց այն միթիւկ-
ները ուր խօսուեցան այդ չանթա-
հարիչ ճառերը, գիտնալով հան-
դերձ թէ հակառակ պարագային
որքան ամօթահար և պատասխա-
նատու պիտի մնար քրիստոնեայ
աշխարհի առաջ, անոր համար
պատուոյ և ազգեցութեան կորուս-
տը միթէ նիւթականի չափ և ա-
ւելի նուիրական չէ՞: Բայց հայկա-
կան վարդերուն նկատմամբ հա-
նուր քրիստոնեայ աշխարհի, մա-
նաւանդ անգլիական Ժողովուրդին
յուզմանը և արդար բողոքին դէմ
չենք կրնար տրտնջալ:

Ազգաւարդիւս Կ.

ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑԻ ՎԵՐԱԿԱՑՈՒՄԻՆ

Յայտնի է թէ հաւանդանոցին
մէջ Օր. Ֆրէյզըրի ձեռքով հա-
տատուած արհեստանոցը իր մեկ-
նուէն հոգն ալ շարունակուեցաւ
և մինչեւ հիմա բաւական թիւով
աղջիկներ և ընտանիքի մայրեր

զգուժ այդ հանգամանքներում... կար-
ծես թէ արդէն կամքս սկսում էր թու-
լանալ... կարծես անկում կամաց
կամաց մօտենում էր... բռնութիւնը
յաղթող էր հանդիսանում...

—Բայց չէ, հեռու թուլութիւն,
հեռու յուսահատական մտքեր պէտք
է դիմադրեմ... ինձ սպասում են...
այնտեղ, արիւնշայ երկրում, վրէժ
են պահանջում:

Յանկարծ ներս մտաւ Ալէքսէյը:

—Պարոն, հեռագիրը եկաւ...

Խելագարվածի նման հեռագիրը խլե-
ցի և գնացի մօրեղբորիցս էր «գրա-
մը երէկ փոստին յանձնեցի» բովան-
դակութեամբ:

Ինձ հետ ուրախացաւ և Ալէքսէյը:
Նա խփոյն դուրս գնաց և մի քանի
վայրկեանի մի քիչ օդի բերեց մեր ու-
րախութիւնը սօսելու համար երբ
խմացաւ որ ծխախոտ չունեմ, գնաց
այդ հանդիս կատարելու:

հոն կերթան ասեղ ծեծելու և օ-
րական ֆրանք մը չահելու:

Այս արհեստանոցին հսկողու-
թիւնը ամերիկացի Օրիորդին
կողմէ յանձնուած էր Օր. Տիրու-
հի, որ անգլիերէն գիտնալուն
համար Օր. Ֆրէյզըրի մասնաւոր
ուշադրութեան առարկայ դար-
ձած էր, այն աստիճան որ իր
մեկնած ատենը զայն ընդհանուր
վերակացու կարգեց յիշեալ ար-
հեստանոցին:

Արդ, սոյն վերակացու օրիոր-
դին պաշտօնավարութեան եղանա-
կի մասին բաւական ատենէ ի վեր
այլ ընդ այլոյ գանգատներ և բո-
ղոքներ մեզ կը հասնին, որոնց
գոհացում տալու համար վերջա-
պէս հարկ դատեցինք Օր. Տիրու-
հի անձնա ընթացքը հրապարա-
կել: Իր ձեռքին ներքեւ գտնուող
խիղճ աղջիկներու և մանաւանդ
զաւկի տէր մայրերու հետ իր չա-
փազանց խիստ, անհանդուրժելի
և զրէթէ բռնաւորական ընթաց-
քին հետեւանօք, շատեր թէեւ
աւուր հացի կարօտ լաւագոյն կը
համարին հեռանալ այդ գործանո-
ցէն քան ենթարկուիլ անորակելի
նախատինքներու և խտուրթիւն-
ներու այնպիսի մէկու մը կողմէ
որ իրենց պէս գաղթական մըն է
Պօլսէն խոյս տուած:

Չէ, ասանկ անիրաւութիւն չըլ-
լար. օրիորդ Տիրուհին բնաւ ի-
րաւունք չունի չարաչար գործածե-
լու աղնուօրէն իրեն յանձնուած
պաշտօն մը, որքան երեսնէ այսօր
ինք կապրէ և որ միջոց մը ըլլա-
լու չէ, որիչին ապրուստն արգի-
լող: Կը յիշեցնենք իրեն որ մար-
դասիրութիւնը ձեռքէ չձգէ հան-
դէպ իր քոյրերուն և մայրերուն,
որոնք արդէն ամեն կերպով հար-
ուածուած, անիրաւուած ու դառ-
նացած են:

Այս անգամ այսչափ:

ԱՂԶԿԱՆՑ ԿՐԹԱՐԱՆ

Գիշերօրիկ եւ ցերեկայ կսկսի 15 Սեպտ.

Տնօրէնութիւնս պատիւ ունի
ներկայացնել ուսումնասէր ժողո-

Բայց այս անգամ աւելի ուրախ վե-
րադարձաւ եւ բացականչեց:

—Պարոն, ձեր բաղդի փակված
դռները մի անգամից բացվեցին. քա-
տուղարը ասաց որ Տիփսիսից ուղար-
կված գրամը եկել է: Վաղը առաւօտ
կերթաք և պետական գանձարանից
կտանանք: Վնաս չունի, լաւ գումար
է. հիմա մի քանի ամիս ապահով էք,
հիմա ամենքն էլ սիրով ձեզ ի-
րանց տունը կընդունին... Այսու-
հետեւ գիշերները էլ անքուն եւ
տանջվելով չէք անցկացնի. դուք
կարծում էք թէ ես չեի նկատում ձեր
տանջանքը, ձեր հալումաշին լինելը:
Բայց ի՞նչ կարող էի անել: Եւ գիտէք
քանիս կ'սպասէ այդպէս տանջվելիս:
Շատերը ձեզ նման եկել են այստեղ,
չափ քիչ են ունեցել փողը ինչ հան-
գիստ կենաք: Բայց չէ, երեւում է որ
դուք պէտք է կարողանաք դիմանալ եւ
համբերել. դժուարը առաջին տարին է,

վրդեան նորահաստատ կրթարանիս
պայմանները:

Կրթարանը երկու մաս պիտի
ունենայ, Մասնակարգարէն և Նա-
խախրարարէն: Մանկապարտէզի մէջ
կընդունուին երկու սեռէ մանուկ-
ներ, որոնց կաւանդուին Ֆրէյզըր-
եան մէթոդով մանկապարտիզի ամէն
պահանջուածները. իսկ երկրորդին
մէջ պիտի գործադրուին նախ տար-
րական նախակրթարանի մը ծրա-
գիրը, ի հարկին աւելցնելով բարձ-
րագոյն երկու դասարաններ:

Բաց աստի Տնօրէնութիւնս ա-
ռաւելապէս նպատակ ունի ազգա-
յին ընտիր կրթութիւն մը տալ
աղջկանց, իւր ծրագրին վրայ ա-
ւելցնելով Ֆրանսիերէն և Պուլկա-
րերէն լեզուները, ինչպէս նաեւ
առտնին տնտեսագիտութեան, ձեռ-
արուեստի և ձեւագիտութեան ան-
հրաժեշտ գոտիներ:

Հայ ազգին ներկայ ցրուած վի-
ճակին մէջ՝ օգտակար ծառայու-
թիւն մը մատուցանելու նպատա-
կաւ՝ Տնօրէնութիւնը պատրաստ է
նաեւ ընդունիլ կրթարանին մէջ
գիշերօթիկ աղջիկներ ալ՝ գոհա-
ցուցիչ պայմաններով, վառնայի
ամէնէն ընտիր թաղը օգուտ չէն-
քի մը մէջ, ուր պիտի վայելն
ծնողական խնամք, մաքուր սը-
նունդ և ազատ օդ:

Ընդունելութեան պայմաններու
մասին ուղղակի Տնօրէնութեան
հետ պէտք է տեսնուիլ, բացի կի-
րակիէ, ամէն օր 9-12 (Ը. Ե.)
իսկ գիշերօթիկներու մասին գրել
Տնօրէնալ հասցէին:

Տնօրէնութիւն Կրթարանին
ԱՐԴԱՅԻՆԻ ՍՍՀԱՅԻՆ
4րդ թաղ, 5 թիւ, Վառնա
1897 Օգոստոս 22 2-3

ԵԱՆԼԸՇ ՄԱԼԻԻՄԱԹ

Վիեննան Քօլիքիլէ Գօրէսթօն-
տէնց նամ կաղէթաւ Էրմէնի գօ-
միթէլէրի իւզէրինէ աթիտէքի
մալիւմաթը նէշը իթմիշ տիր:

«Լոնտոն տա մէրքէզի օլան
Հիւլակ նամ գօմիթէտէ ուզուն
միւստէթտէն պէրու իթթիֆադ-
սըղըզ հուսուլա կէլիշ տիր:
Մէզըրը գօմիթէ աղալարընտան

մէկ էլ վերջին ամիսները. ինձ պատ-
մել են որ այդ վերջին ամիսներում
հայրենիքի կարօտ աւելի է կրճու-
ած քաղաքի սիրտը, անհամբերութիւ-
նը աւելի սաստկանում է... վերջա-
պէս, փառք Սաստու, հիմա խօս-
հանգիստ էք:

Հետեւեալ օրը դրամս ստացայ, այդ
լուրը տարածվեց ամբողջ քաղաքում՝
չնորհիւ գանձարանի պաշտօնեաների
և իմ Ալէքսէյի:

Տուն մերժողները հիմա իրանք էին
առաջարկում, սակայն այժմ էլ ես էի
ինձ թանգ ծախում:

Մի չարաքովայ մէջ արդէն ձեռնվայ
նոր ու տաք զգեստով՝ զրօսում էի
Գ... քաղաքի փողոցներում: Եւ մայ
կամաց ծանօթներ ունեցայ, բարեկա-
մացայ ընտանիքների հետ, որոնք սի-
րով ինձ հրաւիրում էին իրանց տները
և իրանց բարիբրոտութեամբ միմիա-
րում ինձ:

պիր թագըմը այրելը վէ քէն-
տիսինէ մախսուս Մարտ նամըն-
տա պիր կաղէթա նէշը իթմէք-
տէ տիր:

«Դաշնակցութիւն նամ գօմիթէ
տէվամ իթմէքտէ վէ մէրքէզի
ժընէվտէ տիր. Դարդակ նամ
պիր կաղէթա նէշը իտէր վէ պու-
գօմիթէ շու սօն վագըթլարտա
պիր թագըմ մէսէլէլէրտէ իպրա-
ղը վիճուտ իթմիշ տիր:

«Հիւլակն իքի ֆըրգասը տախի
ժէնէվտէ մէրքէզի պուլընան գօ-
միթէյէ մուխէլիֆ տիրէր:

Վիեննա տա վագը Ապրակ նամ
գօմիթէնին վէ քէնտի կաղէթանըն
պու կիւն վիճուտը եօգ տըր:

«Պուկարիտա եէնի պիր գօ-
միթէ թէշքիլ օլընմը վէ սօն
վուգուաթլարը թէշթիպ իթմիշ
տիր, պու գօմիթէնին իսմի Հայ-
րենաւիրաց օլուպ, իրաւունք
կաղէթասը սնուն միւրէվիճի էֆ-
քեարը տըր (.)»

Քօլիքիլէ Գօրէսթօնտէնցին վէր-
միշ օլտըղը շու սօն մալիւմաթ
բէք եանըղ օլտըղը կիպի, կաղէ-
թամըղըն հիշ պիր ֆըրգաս վէ
հիշ պիր գօմիթէյէ մէրպուլթ ու
մէնսուպ օլմատըղըն պէյան ու
իսթար իտէրիլ:

Բէսմի թիւրք մէնպատան ա-
լարագ Աման Հաւաւ աթիտէքի
մալիւմաթը վէրմիշ տիր:

«Վանտա վէ էրզըրումտա ըսեան
վագու պուլտըղըն վէ էրմէնի
գըղլարըն ըրզլարընա թօգանըլ-
մասընա վէ գըրկըն վէ դատա-
լըզլար իճրա օլընտըղընա տա-
յիր չըգմըղ օլան հավատիլէր
պիւթիւն պիւթիւն եալան օլուպ
թիւրքիայա խուսումէթի օլան
էճնէպի կաղէթալարըն ույտուր-
մալարը տըր:»

«Մնատօլտա ասայիշ պէրքէմալ
տըր:»

«Պիր գաթօլիք միսիօնար էր-
մէնիսթանը տօլաշտըգտան սօնրա
կէչէն կիւն թօգատա եէթիշմէ-
սինտէ, եօլարտա հիշ պիր ույ-
կունսըղըղա թէսատիւֆ իթմէ-

Սակայն երբեմն միտքս էլ ընկնում
հայրենիքս, սիրելի ու գործակից ըն-
կերներս, վերջապէս պաշտածս գոր-
ծը: Այդպիսի վայրկեաններում, ես
չեի կարողանում մարդու հետ խօսել,
օտարի կամ օտարու ոչ քաղցր խօս-
քը, ոչ անուշ ժպիտը չէին կարողա-
նում ամոքել իմ վշտահար սիրտը. ես
փնտրում էի միայնութիւն, առանձ-
նութիւն եւ լուսթիւն:

Կնում էի վարձում մի սահնակ,
ձին ինքս կառավարելով դուրս էի գա-
լիս քաղաքից, ձին վագեցնում ան-
սահման տարածութեան մէջ. վշտերս
տալիս վզուրն քամում, խառնում
հոգեկաւոր վաղանքան գանգակի մե-
տով մեղմացնում սիրտս քեթող կա-
րօտը, փոքր ինչ հանգստանում եւ
վերադառնում քաղաք:

(Շարունակելի) ՎԱՐԴՈ

տիկինն Վէ ֆէվզէլատէ աստիճանէն
ու էմիրէյէթ հիւրէժի իրմէքտէ օլ-
տըղընտան տօլայը հայրէթտէ
գալտըղընը պէյսն իրմիշ իմիշ...

Էվվէթ, թիւրք հիւրիւմէթի
1894 սէնէսինտէ Սասուն գըրկը-
նը Լանասընտա տախի, օլ ճիվար-
տա էմիրէյէթ ու աստիճան պէր քէ-
մալ օլտըղընա տալիի կիւնտէ
պիր գաշ չէշիտ րէսմի թէպիւ-

ղաթտա պուլընը րտը:
Պու տէֆա թիւրք հիւրիւմէ-
թին շու թէպիւղաթը տախի
էրմէնիսթանտա էմիրէյէթ ու ա-
ստիճանէն զիյատէ Եննի տէհէթ-
լէր հուսուլա կէլմէքտէ օլտըղընա
պիր տէլիլ ատտ օլընմալը տըր:

ՏԱԽԻԼԻՑԷ

Մալիյէ նազըրը Մ. Կէշէֆին
իսթիֆասը իւզէրինէ՝ ասլիյէ նա-
զըրը Մ. Թօտօրօֆ մալիյէ նա-
զըրը՝ ասլիյէ միւսթէշարը Մ.
Զիւրէֆ ասլիյէ նազըրը՝ մէարիֆ
նազըրը Մ. Վէլիշքօֆ իսթարէթ
վէ զըրաթ նազըրը՝ վէ մէճիսի
մէպուսան ազալարընտան վէ իւ-
տէպատան (գրագէտ) Մ. Վազօֆ
տախի մէարիֆ նազըրը թալիյն օ-
լընմըշար տըր:

ԵՌԱՆԱՆԻՍԹԱՆ ՎԷ ԹԻԻՐԲԻՒ

Երանան կազէթալարը մուսալէ-
հէ մէսէլէսինն ուզանմասը վէ
թիւրք ասքէրլէրին թէսալիա-
տա գալմասը սէպէպլէ՝ էհալի վէ
Երանան հիւրիւմէթի իշիւն Եննի սէ-
նէնն տախի պէօյիւք մազարաթը
օլաճաղընտան պահս իթմէքտէ
վէ Աթինատա վէ ճիվարտա Եաղ-
մուլար պաշլամը օլտըղընտան
զօգաղար օրթասընտա սէֆիլ
գալմը օլան թէսալիա մուհաճիւր-
լէրին սուրէթի ֆէվզէլատէտէ
Բէրիշանիյէթ տիւշար օլտըղըն-
ընը Եաղմագտա տըրլար:

— Պիր գաշ կիւն ագտէմ Աթի-
նատա պիր պէօյիւք միթինկ
թէշըլ օլընուլ, էկէր 5-6 հաֆ-
թա զարֆընտա թիւրքլէր թէ-
սալիատան չըգմաղար իսէ՝ Եննի
սէնէ իշիւն թարալար էքիլէմէ-
յէճէկինտէն ումուճուն սէֆալէթի
մուճիպ օլաճաղընտան պահսլէ,
կիւն էվվէլ շու հալը թէէսիւֆէն-
ճամըն էօնիւնիւ ալմագ պապըն-
տա հիւրիւմէթէ վէ Աթինա էլ-
շիլէրինն արիզէլէր թագտիմ ի-
տիլմիշ տիր:

— Երանան հիւրիւմէթի էլշիլէրէ
Եննի պիր նօթա վէրիպ, թագմի-
նաթը հարպիյէ իսթիգրաղընը
թէմինի իշիւն կէօմիւք վարիտա-
թընը վէ Լօրիում մատտէն հասը-
լաթընը վէ խարիճէ չըգան գու-
րու իւզիւմ վէրկիլէրի վէ ֆէնէր-
լէր իրաւընը թախսիս իթմիշ օլ-

տըղընը պիւտիւրմիշ վէ գօնթըլ ի-
շիւն Եննի պիր ուսուլ կէօմիւք-
միշ տիր:

— Մուսալէհէ աստնամէսինն
իմգալանմասընտան պիր այ սօնրա
թիւրքլէրին թիւսալիատան չըգ-
մալարընը Լօրտ Սօլլպէրի թէք-
լիֆ իթմիշ իտի. պու թէքլիֆ
իւզէրինն կէշէն կիւն Սլմանպօլ
էլշիլէրի միւզէքէրէ իտիպ, Եու-
նանիսթանըն էսկի վէ Եննի պօրճ-
լարընա քիֆայէթ իտէճէք գա-
տար վարիտաթ թախսիս իթմէք
իշիւն՝ հէր պիր տէվլէթ թարա-
ֆընտան պիրէր ալա օլմագ շար-
թը իլէ՝ ալթը ազալտան միւրէք-
քէպ պիր գօմիսիօն թալիյն իտի-
լէճէկինն թահթը գարարա ալմը-
լար տըր:

— Բօլիթիլէ ֆօրէսքին պէյա-
նընա կէօրէ, Երանանիսթան՝ սի-
լահ ալթընտա պուլուսան րէտիֆ-
լէրինտէն 10,000 ասքէրէ Եօլ վէ-
րէճէկինն էլշիլէրէ պիւտիւրմիշ վէ
րէտիֆլէրին տիկէր գըմընը տա-
խի Եաղընտա տաղըտաճաղը մու-
հազգագ րմը:

— Էլշիլէր Պապը Ալիյէ ճէվապ
լէ, մուսալէհէ մէսէլէսի իսթամ
պուլմագտան էվվէլ կիրիտ մէսէ-
լէսինն պաղըլմայաճաղընը պիւ-
տիւրմիշ տիր:

— Կիրիտ սուլարընտա պուլու-
սան էվլուրա սէֆիլէրին նըսթը
սեպտեմբը 15տէ տաղըլաճագ ի-
սէտէ՝ ասքէրլէրին մըգտարը էք-
սիլմէյէճէք տիր:

— Թաշմըղըն Գանեստան ալ-
տըղը հալմատիսէ նազարէն, Ճէ-
վատ բաշա՝ կիրիտտէ մէմուրիյէթի
սէմէրէսիլ գալարը ճիհէթլէ կէրի
կէլմէսի իշիւն Սլմանպօլտան էմ-
ու թալիմաթ իսթմիշ տիր:

— Պապը Ալի էլշիլէրէ Եննիտէն
պիր նօթա Եօլլալուպ, կիրիտ ի-
շիւն թալիյն օլընաճագ վալի Սուլ-
թանըն ինթիսապը իլէ պիր օս-
մանը օլմասընը վէ թիւրք ասքէր-
լէրինն ատտա գալմալարընը
թէքլիֆ իթմիշ տիր:

ՄԻԻԹԷՆԵՎ ՎԻԷ

Իթալի Գըրալը՝ իմքէրաթօր
կիյօմըն տալիթի իւզէրինն Համ-
պուրկա կիթմիշ տիր:

Թէլէկրաֆլարըն պէյանընա կէօ-
րէ, իքի միւթթէֆիլի հիւրիւմ-
տարլար՝ պու կէօրիւշմէլէրի իլէ
իթալիա վէ Ալմանիա տէվլէթլէ-
րին իթթիֆագը թագվիյէ օլըն-
մը օլտըղընը վէ սուլհը ումուճի-
նին տէվլամընա չալընաճաղարընը
իրատ իթթիքլէրի նուլթըլարլէ
պէյան իթմիշ տիր:

Սլմանպօլ Բուսիա էլշիլի Մ.
Նէլիտօֆ սեպտեմբը 5տէ Սլման-
պօլտան մուֆարէքէթ իտէճէք:
Պու մինասիպէթլէ էվվէլէր կիւն
սէֆարէթլէնտէ մուլթանթան պիր
զիյաֆէթ քէշիտէ օլընմը տըր:

Գահիրէտէն քէշիտէ օլընան
պիր թէլէկրաֆ՝ Տէվրիշլէրին Պէր-
պէրի պըրագմը օլտըղընը վէ
Սընըրա տօթ օլան Արապլարըն
օրալարը գալթ իթթիքլէրին պիւ-
տիւրմիշ տիր:

ԱՃԷՄԻՍԹԱՆ

Սալմաստան մուճիպի թէէ-
սիւֆ հալմատիպէր ալմագտայը:
Քիւրտլէր պէօյիւք հաղըրըգ
կէօրմէքտէ օլուպ, Խոյ վէ Սալ-
մաստ գաղալարընա չէթէլէր չը-
գարմըշար վէ Հանաւա քէօյիւ
խարապ իթմիշ տիր: Պիւթիւն
քէօյիւլէր իշիլէրէ գաշմագտա
տըրլար:

Թիւրքիւնըն իշիլէքաթը իւզէ-
րինն՝ իրան հիւրիւմէթի էրմէնի
քէօյիլէրինն Եօլլատը վէ հիշ պիր
չէյ պուլմատը:

Սինօրտա պուլընան Աճէմ աս-
քէրլէրի քիւրտլէրտէն մալլուպ օ-
լարագ տաղըլմագտա օլուպ, Քիւրտ-
լէր իլէրի Երիւրմէքտէ տիր-
լէր:

Բուսիատան Սալմաստա կիտի-
լէճէք Եօլ իւզէրինտէ Քիւրտլէր
էրմէնի զանը իլէ՝ 12 Ասորի
էօլտիւրմիշլէր. մէղքիւր Եօլ պու
կիւն Բէք թէհիլէրի պիր հալ
քէպ իթմիշ տիր:

Թէպրիլ գօնսօլուարը պու
անվալըն էօնիւնիւ ալմագ իշիւն
միւզէքէլէր իթմէքտէ տիրլէր:

Սալմաստան Եաղընա մէք-
թուպար՝ կիւնպէ կիւն՝ հիւրիւմ
իտէրլէր՝ գօրուը իլէ սիւհ էլ-
լէրինտէ պէքլէմէտէ օլտըղընը
վէ հէր թարաֆտա տէհէթ հիւրմ
իթմէքտէ օլտըղընը պիւտիւրիյօր-
լար:

Արձագանք

ԶԱԽԻՐԷ ԲԻՍՏԱՍԸ

վառնա 29 Օգոստոս

Եննի ՄԱՀՍՈՒԼ

Պոռլոտայ

վալօն, լիպրա 54-53, հէքթօլ-

11.40-11.75 ֆրանք

Արապա, լիպրա 47-53 հէքթօլ-

7-12.40 ֆրանք

Արապա

Լրպրա 38-41, հէքթօլ 4.80-5.30

ֆրանք

Ֆաւուրէտ

100 օգգաթը 21-26 ֆրանք՝ մալա

կէօրէ

Նարօլէոն 20,60 ֆռ. հիստալը իլէ

կիւնտէ 3-4 վալօն վէ 80-100

արապա պուլտայ, 10-15 արապա

արապ վէ 7-8 արապա ֆասուլիա

կէլմէքտէ տիր:

Էսկի մահսուլտան կիւնտէ 5-6
արապա պուլտայ ինմէքտէ վէ
12-14 ֆրանք սալթըլմագտա
տըր. լիպրա 55-59:

ԱԶԴ

Իրաւունքը կը ծախուի նաեւ Օթէլ
Սօֆիա տակ ծխախման Պ. Յակոբ
Կ. Փոքրաւորէանի խանութն:

Ի ՆՊԱՍՏ ԱՂԲԱՏԱԽԱՄԻ

Աղքատախանամ ընկերութիւնը կը
խնդրէ մեզմէ ծանուցանել թէ ծիար
Մ. Միսակեան, նորահաստա նալա-
րալմաճառ իթաշ Եօլ, թիւ 1512,
յանձն առած է մէկ ու կէս առ հար-
իւր նալաստ մը ընել ընկերութեան
իր կատարած բոլոր գործառնութիւն-
ներուն վրայ:

Ուստի անոնք որ կուզեն անուղ-
ղակի կերպով նալաստել Աղք. ըն-
կերութեան կը հրաւիրուին զիմի
յիշեալ նալարալմաճառին, որ իր ալ-
աւանքներու լաւութեան կը միացնէ
գոհացուցիչ ածանութիւն:

ԿՈՒՋԷՔ ԵՐԻՏՍՍՍՐԴԱՆԱԼ

Դիմեցէք Փ. Պօլոյ «Կենալ Պօրիս»
հրապարակի վրայ Օթէլ Պուլկարիայի
ներքեւ թիւ 199 սալթիլի խանութը,
ուր պիտի գտնէք՝ ճերմկած մագերը,
մօրուք ու պիտիք սեղցնելու համար
ԿՐԻՆ ներկը:

Երկար փորձերէ վերջը յաջողեցայ
պատրաստել սոյն ներկը, որ տարա-
լուծուելով Առողջապահական պատ-
ժողովոյ անօրէնութեան կողմանէ հաս-
տատուած է թէ ու է փաստակար
նիւթ չպարունակեր եւ որուն առաջին
անգամ գործածութիւնը պիտի ապա-
ցուցանէ թէ իւր տեսակին մէջ մինչեւ
հիմայ երեւցածներէն ամենէն գերա-
զանցն է:

8-10

ԿԱՐԱՊԵՏ ԶԱԲԱՐԵԱՆ

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԻՇԽԱՆԵԱՆ

Յանձնակալտար ի Շոռմիս

Կը ծանուցանէ Արգոյ հասարա-
կութեան թէ ով որ ապրանաց փո-
խադրութեան և առեւտրական ու-
րիշ յանձնարարութեան համար
իրեն դիմէ, ըստ ամենայնի գոհ
պիտի մնայ: Հասցէ՝

Ա. Ишханиянъ

КОМИСОНЕРЪ-ЭКСПЕДИТОРЪ

2-4

Шумень.

ԱԶԴ

Օր. Տեսէրդէն, տեսչուհի աղջկանց
ֆրանսական ցորեկօթիկ վարժարանին
որ բացուած է ի վառնա, փողոց Կուռ-
կուլիազա, թիւ 82, պատիւ ունի
ծանուցանել այն ընտանիքներուն ու-
րունք պիտի հաճին զինք պատուել ի-
րենց վստահութեամբ, թէ վարժարա-
նին բացուող տեղի պիտի ունենայ
Սեպտ. 1/13 ին: Պուլկարիէն, Ռու-
սերէն եւ Գերմաներէն լեզուներէն
զատ, ուրիշ ամեն լեզու կաւանդուին
ֆրանսերէնով: Երաժշտութիւն ալ կը
գասախօսուի:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

Ա. ԶԱՐԲԱՆԷԼԵԱՆԻ

Ապաշխարանէն մզկիթի դիմաց ի վառնա

Կը վաճառուին դասագրքեր, դպրոց-
ներու համար գեղջ, Ուրիշ քաղաքներէ
Եկած յանձնարարութիւնք փութով կը
կատարուին եւ փոխարէն կընդունուին
նամակադրոյմներ: Գնում եւ վաճառու
գործածութեամբ նամակադրոյմներու (բոլոր):